

Kardiyovasküler Hastalık Risk Farkındalık Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kardiyovasküler Hastalık Risk Farkındalık Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24347>

Özet

Kardiyovasküler Hastalık Risk Farkındalık Değerlendirme Ölçeği (K-HRFDÖ), bireylerin Kardiyovasküler Hastalık (KVH) risk faktörlerine ilişkin bilgi düzeylerini ve farkındalıklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe adaptasyonu, 2021 yılında Vural-Dođru, Utli ve Karaman tarafından gerçekleştirilmiş olup, Türk popülasyonunda geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçek, özellikle hemirelik ve halk sağlığı alanlarında, bireylerin risk algısını değerlendirerek önleyici stratejilerin planlanmasına katkı sağlamaktadır.

Adaptasyon çalışması sonucunda ölçeğin tatmin edici düzeyde geçerlik ve güvenilirlike sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçek, 4'lü Likert tipi bir derecelendirme yapısıyla 14 maddeden oluşmaktadır ve KVH risk farkındalığının çeşitli boyutlarını kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kardiyovasküler Hastalık, Risk Farkındalık, Psikometrik Özellikler, Uyarılma, Güvenilirlik, Faktör Analizi

Yazarlar

Vural-Dođru, B., Utli, H., Karaman, E.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin kardiyovasküler hastalık geliştirme risklerine yönelik ne kadar farkında olduklarını ve bu riskleri ne ölçüde ciddiye aldıklarını belirlemektir. Ölçek, özellikle sağlık eğitim programlarının etkinliğini ölçmek ve yüksek risk altındaki bireyleri erken tespit etmek için tasarlanmıştır. Elde edilen puanlar, sağlık profesyonellerinin bireyselleştirilmiş müdahale planları geliştirmesine yardımcı olur.

Yapı

Kardiyovasküler Hastalık Risk Farkındalık Değerlendirme Ölçeği, bireyin KVH risk faktörleri hakkındaki bilişsel bilgisini, bu risklerin kişisel yaşamına etkisine dair algısını ve risk azaltma davranışlarına yönelik eğitimini kapsayan farkındalık yapısını ölçmektedir. Ölçek, bireyin kendi risk durumunu değerlendirme yeteneği üzerine odaklanarak, öz-yeterlilik ve risk algısı arasındaki ilişkiyi dolaylı yoldan yansıtır. Yapılan adaptasyon çalışmasında ölçeğin tek bir faktör yapısına sahip olduğu belirlenmiştir, bu da KVH risk farkındalığının bütüncül bir yapı olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik çalmaları, hem kapsam geçerliyi hem de yapı geçerliyi açısından incelenmiştir. Kapsam geçerliliğinin değerlendirilmesinde, uzman görüşlerine dayanarak hesaplanan Kapsam Geçerlik İndeksi (KGI) değeri 0.80'in üzerinde bulunmuştur. Bu bulgu, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermektedir.

Yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçlarına göre, ölçek maddelerinin faktör yükleri 0.515 ile 0.935 arasında değişkenlik göstermiştir. Yüksek faktör yükleri, maddelerin ölçülen temel yapı ile güçlü bir ilişki içinde olduğunu ve ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu işaret etmektedir.

Güvenilirlik

Kardiyovasküler Hastalık Risk Farkındalık Değerlendirme Ölçeği'nin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık ve zamana karşı kararlılık (test-tekrar test) yöntemleriyle incelenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değeri $\alpha=0.809$ olarak saptanmıştır. Bu değer, psikometrik açıdan ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin zamana karşı kararlılığının ölçen test-tekrar test korelasyon katsayısı ise 0.864 ($p<0.01$) olarak belirlenmiştir. Bu yüksek korelasyon katsayısı, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verdiğini ve ölçülen yapının stabil olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca, toplam puan korelasyonları $r=0.019$ ile 0.796 arasında değişmekte olup ($p<0.05$), maddelerin ölçeğin genel puanına anlamlı katkı sağladığını görülmüştür.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliyi, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak incelenmiştir. Bu analiz öncesinde verilerin faktör analizi için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Kaiser-Meyer Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testi ve Bartlett küresellik testi uygulanmıştır. KMO değeri 0.715 olarak bulunmuştur; bu değer, veri setinin faktör analizi için kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Bartlett küresellik testi sonucu ise $\chi^2=3739.526$ ve anlamlılık düzeyi $p=0.000$ olarak saptanmıştır. Bu sonuç, değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin birim matristen anlamlı derecede farklı olduğunu, dolayısıyla verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu doğrulamıştır. AFA sonucunda, 14 maddenin tamamının tek bir faktör altında toplandığı ve bu faktörün ölçekteki varyansın büyük bir kısmını açıkladığı tespit edilmiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 14 Maddelik kendini değerlendirme ölçeği.

Language Available: Türkçe (Orijinal dili belirtilmemiş olup, adaptasyon dili Türkçedir.)

Population Group: Yetişkin Popülasyon

Age Group: Belirtilmemiş (Genellikle yetişkin bireyler)

Population Details: Kardiyovasküler hastalık risk farkındalığı ölçmek isteyen genel popülasyon veya klinik örneklemeler.

Test Methodology: Ölçek 4'lü Likert tipi derecelendirme kullanır. Puanlama 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 4 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişmektedir.

Anahtar Kelimeler

KVH, Psikometri, Sağlık Risk Farkındalığı, Cronbach Alfa, Test-Tekrar Test, Kapsam Geçerliliği

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: bvuraldogru@gmail.com

Correspondence Address: Sorumlu yazar Birgül Vural Doğan.

Ücretler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin adaptasyon çalışması 2021 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için izin ve ücret bilgileri sorumlu yazar Birgül Vural Doğan ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir. İletişim e-posta adresi: bvuraldogru@gmail.com.

Ölçeğin orijinal makalesine ve ilgili kaynaklara aşağıdaki bağlantılar üzerinden erişilebilir:

Makale DOI: <https://doi.org/10.5543/khd.2021.05914>

Makale Bağlantısı: jag.journalagent.com

Ölçeğin Türkçe versiyonunun psikometrik özelliklerini içeren orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [kardiyovaskuler-hastalik-risk-farkindaligi-degerlendirme-olcegi-turkce-versiyonun-](#)

[psikometrik.pdf](#)

Kaynaklar

Vural-Dođru, B., Utli, H. & Karaman, E. (2021). Kardiyovasküler Hastalık Risk Farkındalık Değerlendirme Ölçeği: Türkçe Versiyonun Psikometrik Özellikleri. *Kardiyovasküler Hemşirelik Dergisi*, 12(27), 18-25. DOI: 10.5543/khd.2021.05914

Kardiyovasküler Hastalık Risk Farkındalık Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek toplam 14 maddeden oluşmaktadır.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte listelenmemiştir. Maddelerin tam listesi için lütfen referans verilen orijinal makaleye başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM